

EL POBLE CATALÀ

5 Cts.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ sense participació a la nostra BIBLIOTECA
CATALUNYA I NACIONS IBERIQUES. 4 pessetes trimestre
PAÏSOS D'UNIO POSTAL. 9 pessetes trimestre

ANY I

Barcelona, dimecres 6 de maig de 1908

NÚM. 808

PREUS DE SUSCRIPCIÓ a un volum trimestral de la nostra BIBLIOTECA
CATALUNYA I NACIONS IBERIQUES. 5'00 pessetes trimestre
BARCELONA. 1'50 pessetes cada mes

5 Cts.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: RAMBLA DE LES FLORS, 14, PRAL.—TELEFON 723

Donya Llúcia Raurich y Cantarell
VIUDA DE DON ANTON CAPDEVILA Y PLANAS
Morí el dia 14 d'abril últim
havent rebut els Sants Sagraments
(A. C. S.)
Els seus fills Dolores y Joan, filla política Agna Gali, nets Guadalupe, Antonia, Joan, Maria, Agna y Lluís, nebots y demés parents y la casa JUAN CAPDEVILA RAURICH, al recordar als amics y coneguts tan sensible pèrdua, els hi preguen que se serveixin assistir als funerals que, en sufragi de l'ànima de la finada, se celebraran, demà, dijous, a les deu del matí, a l'Església parroquial de Sant Jaume, per qual favor els hi quedaran agraïts.
EL DOL SE DONA PER DESPEDIT NO'S CONVIDA PARTICULARMENT

ROBUSTINA
DURAN Y ESPAÑA
EFICACIA IMMEDIATA
en Anèmia, Neurastènia, Depressions nervioses, Clorosi, Debilitat, Atonia gèstrica, Escrofúleme. — Dipòsit: Farmàcies d'Europa, Rambla Centre, davant del Liceu, y de Duran y España, València, núm. 278, dr. de l'Ensenya, al peu del Passatge de Gràcia.
SINDICAT DE CULTIERS
A últims de maig posarà a la venda sos productes. Informes: F. Casas Termes, Traspallu, 2, 3^a, 2^a
ALELLA VINÍCOLA
MOYA.-CORTS, 642-OBJECTES D'ART PERA REGALS
FUNERARIA FERRAN 8, Palla, 8
TELÉFON 949

Material Fotogràfic
MARCA E GISTRADA
RIBA, S. en C.
PLAQUES AUTOCROMES 45 per 107
La FOTOGRAFIA dels COLORS són una realitat magnífica ab el
VERASCOPO
RICHARD
MODEL 1908
AUTOCROMES
TOTS ELS MODELS ANTERIORS PODEN arreglarse pera poder emplenar les plaques
Plassa Catalunya, 20 • Barcelona

Grans magatzems
EL SIGLO
Dilluns, 11 de maig y dies següents
EXPOSICIÓ ESPECIAL
y venda de
ARTICLES PERA ESTIU
Ocasions excepcionals
EN
CONFECCIONS D'ALTA NOVELTAT
PERA SENYORA, SENYOR Y NENS
Camiseria • Corbateria • Sombreros
Saberia • Cortines • Punies
Teixits y Estampats
Serveis de cristall • Vixelles
Perfumeria • Bisuteria • Guants
Ombres • Vanos, etc., etc.
SECCIÓ D'ARTICLES RELIGIOSOS
Complet assortit
EN ARTICLES PERA PRIMERA COMUNIÓ

MAQUINARIA MODERNA PERA TOTES LES INDUSTRIES
DAVID FERRER Y CIA S. EN CTA.
ESCUDELLERS, 6-BARCELONA

CATALANA GENERAL DE CRÉDIT
FUNDADA L'ANY 1858
AGENCIA ENSANXE Central AGENCIA DE GRACIA
Plaza de Catalunya, carrer de Fontanella. Derridors de Sant Francesc, 2. Carrer Major, 135.
BANCA-BORSA (España y Extranger). CAMBI DE MONEDAS. CUPONS. COFFRES-FORTS. OBRES PÚBLIQUES

Paraules fortes
Tinc de fer, en aquestes jornades de glorificació del nostre verb, un article polític per EL POBLE CATALÀ. No serà com fer un article polític tractant, també jo, dels Jocs Florals, d'aquesta institució que ha transformat Catalunya, que li ha donat idees, li ha despertat entusiasmes y li ha donat un mentalitat prou retat y prou fortaleza pera que pogués convertir-se en definidora y, ab un xic més, en moderna orientadora dels destins polítics de l'Estat espanyol?
Ab tot, noteu bé lo poc que els polítics centralistes volen saber-ne dels nostres Jocs Florals y de l'obra que per ells ha venut realitzada. La política y l'ignorància van de braset en el món oficial madrileny; y els veritables sabis com en Menéndez y Pelayo, apar que se'n vulguin separar d'aquella política sinònima d'incultura, y venen aquí a honorar ab llur presència les festes del nostre renaixement. No ho entenem pas com el cert ex-ministre, per exemple, els senyors Rodríguez y Ruiz Capdepón, que fa poc, en una sessió del Senat, protestaren de la lectura de textos catalans, dient que se tractava d'un "dialecte" y que no ho entenien...
Quina diferència entre aquestes paraules fortes y les fortes paraules que'n el breu discurs de gràcies den Maragall entengueren en els darrers Jocs Florals! Pera dir lo que jo voldria en aquest article, me caldria la paraula den Maragall... la única paraula verament forta, ja que no l'única catalana, que'n la gran sala de Belles Arts fou dita durant la memorable tarda del passat diumenge. Paraula que requeria un aplaudiment calorós y consistent com el que obtingué; paraula trista... no. De trista no n'era, per més que així ho cregués qui la va dir. Les grans veritats no són mai tristes pera els vidents que'n saben treure l'ensenyansa, ni pera els poetes que hi saben trobar la bellesa. Y el poeta que en memorable nit havia fet a l'Ateneu Barcelonès l'Elogi del nostre verb en la paraula ingenua y pura, no pot, a la fi, trobar tristesa en aquells mots de remerament y de comiat que pronuncia, austers, curts y gloriosos com un viril clam de victòria.
Noteu bé que'n Maragall, al donar-nos mercès, no'n digué «A reveure», sino «Adeus». Tal volta l'home, ab l'emoció d'aquell moment y ab el record de cent altres moments semblants, sentí que s'impregnava de tristesa els mots aquells: mes el poeta, imponent-se a l'home, els proclamà forts, y en nom dels veritables Jocs Florals, que ja han complert llur gloriós missió, ens digué «Adeus».
Probablement nosaltres, més sensitius que poetes, voldrem afeblir-los els Jocs Florals treint-los encara cada any del sepulcre magnètic que, en realitat, els hi acabem d'obrir. Probablement donarem lloc a profanacions y maldrems el culte tradicional, com aquells senyors pares d'animes que no estan a l'altura de llur missió, que ja no dominen en el cor de llurs feligresos y que, pera impetrar pluges benefactores, treuen del temple a tot estropi les imatges miraculoses en uns temps en que ja no hi ha miracles a fer. Els Jocs Florals ja l'han fet el llur miracle, com digué mossen Collé. L'han fet ab tota la grandesa y tota la senzillesa que's versos miracles porten en sí. Lo que no digué mossen Collé es que no s'hi pot jugar ab les coses que han vingut santes, y menys ab les que han assolit l'altessa dels símbols. Y, pera mi, tan gran es la profanació que comet un poble decadent que juga a fer poesia, com la que consuma un poble inconscient y barbare arrossegant les mòmies de sos heroies.
Y així'm fa recordar aquella superba invocació, aquells apostrofs sublims del nostre Guimerà en son «Poble», al desferri d'impuritat de les turbes sacrílegues y incendiàries; y'm fa memòria d'altres y altres visions d'intensa bellesa, d'aquest

redemptora festa dels Jocs. Celebrem la solidesa, y tornem a donar fruits saborosos l'arbre que ara neulim, fent produir lo que ja no's pot donar: que si poden atormentarse sens recansa les entranyes de les dones de pler, es dolorós fer lo mateix ab les entranyes fecundes de les mares.

LLUIS VIA

Conducta ineficaceable

La manera com l'arcalde ha sospès la base quinta del Pressupost de Cultura es una cosa que no té nom. Igual de fons que de forma.
De fons, es la primera vegada que un arcalde, d'ens que entraren al consistori els veritables representants del poble barcelonès, s'atreveix a revocar un acord de l'Ajuntament, un acord dels que representen el pensament y el voler de la Ciutat. Això significa senzillament una cosa: que tota la força de Barcelona, de aquella Barcelona que diferents vegades ha imposat al govern la seva voluntat, quedada destruïda per complet, si's tolera que un senyor Sanllehy fassi mans y manegues de lo que acorda la corporació municipal.

Y en quant a la forma de la suspensió, representa un veritable afront al nostre Consistori, un veritable afront a Barcelona, de la qual es aquell cap visible. De totes les maneres com podia sospendre l'acort, l'ineptitud de l'arcalde ha escullit la més infelisa, la més injuriosa. Perque injuria es, y de les més grosses, suposar que l'Ajuntament elegit per la majoria del poble barcelonès, pot atentar contra's interessos generals del mateix poble que va elegir-lo.

Aquest afront necessita una immediata reparació: no del mateix que l'ha fet, perque l'home que l'ha fet queda del tot inutilitat, fins pera reparar l'error. Ja que l'home que insulta Barcelona en la seva més alta representació, pert moralment de fet y de dret, la dignitat d'arcalde de Barcelona; sino dels que han sigut fins ara's seus superiors, a qui deu exigir-se que revoquin la resolució del senyor Sanllehy.
Y aquesta immediata reparació pot y deu donarla als seus representants també, que serà donarla a si mateix, el poble de Barcelona. Y en una doble forma deu donarla: manifestant el seu disgust a l'autor de l'afront y ratificant ostensiblement la seva confiança als afrontats.

TOT PASSANT

Qui no s'accontenta es perquè no vol

Tota la premsa madrilenya va entonant aquestes dies dirrímiques odes. Els seus articles editorials tinen flama de canó de gesta, extenses aparicions pindàriques. Ah els heroies de 1808! Oh'l poble vencedor del vencedor d'Europa!

Mes en aquestes articles no hi batega l'esperit d'un alt sentiment patriòtic: no hi ha sino es-purneig d'oripells verbalistes, instint d'atenuar la present misèria, cantant y lloant grandioses passades. Si així no fos, ni l'exaltació epítomica del record d'heroicitats que foren purament passades, de resistència, ni s'hi faria servir el record de lo passat, d'apoteosis artificial per esborrar dels ulls la tràgica visió de lo present. No's diria, sobre tot, com ha dit un diari madrileny, que, de venir una altra invasió, l'Espanya actual seria digna hereva dels guerrillers que aniquilaren les legions napoleòniques.

Una altra invasió? Que per ventura! El diari madrileny no la ven passar continuament per les nostres Duanes, aquesta invasió que s'imposava estreta dependència per dret de conquesta? Que no la ven com ens donava, y ens agarrava, y ens embolreix, enduentsen la més grossa part del nostre treball com a contribució de guerra? Mai que no vingui acompanyada de l'estrip dels canons, y el relluir de sabres y bayonets, aquesta invasió no es menys real ni menys terrible que la commemorada d'aquests dies. Es l'invasió de tots els articles necessaris a la vida moderna: es l'invasió de tot lo que nosaltres no sabem produir ni transformar, del capital que no podem arribar en grans empreses, que no sabem aplicar a fer caldre els nos res fruits y les forces y les riqueses del nostre sòl; es l'invasió de la potencia comercial, industrial y financiera dels pobles forts que sotmet la nostra feblesa.

Y contra aquesta invasió no ha sortit encara l'arcalde de Mòstoles que s'hi rebel·la. No ha sortit ni en traurem gran cosa de que sortí. Perque contra aquesta invasió no hi valen l'heroisme individual ni la resistència física. Pera lluitar contra d'ella es necessari educar la inteligencia y la voluntat, refer a la moderna l'anima colectiva, e mentant per organitzar la Escola y crear el Mestre, que són l'enclosa y el mall que han de forjar-lo.

En comptes d'això, els polítics espanyols lloren a l'algua descents milions pera barcos de guerra, com si fos a canonades que s'haguessin de combatre aquesta invasió pacífica de manufactures y de capitals estrangers que entren diàriament per les nostres fronteres.

J. PONS Y PAGES

Endavant el Pressupost de Cultura

L'arcalde ha sospès una de les bases del Pressupost de Cultura. Doncs endavant el Pressupost de Cultura y a lluitar pera destruir la suspensió de la base.

Seria un error imperdonable que davant d'aquesta actitud d'un senyor Arcalde de Reial Orde, que no ha rebut cap representació dels ciutadans, se deturés ni un segon la construcció dels nous edificis per a les escoles, se retrassés ni un minut cap dels acords municipals que poden immediatament realitzar-se.

Al fi y al cap la base 5^a, quin esperit de veredadera y positiva llibertat ara per sempre tenim de mantenir y proclamar, no pot tenir veredadera realitat fins que les escoles siguin construïdes y a punt de rebre alumnes. Y això exigeix dos o tres anys.

Seria infantil rebequeria, entossuniment

perjudicial el no tirar endavant el projecte per aquesta suspensió que, per diverses raons que en aquest moment no hi ha necessitat d'aclarir, no té, ni pot tenir, ni tindrà absolutament cap finalitat practica. D'aquí dos o tres anys, quan els edificis escoles que's projecten siguin una realitat, quan els mestres que nomenen els representants de la Ciutat ocupin sos llocs, les ensenyances seran donades com acordim els que aleshores dirigiran l'Ajuntament.

Si els que aleshores governin el nostre Ajuntament tenen el mateix esperit de la majoria de l'Ajuntament actual, no tinguem cap mena de dubte que a les Escoles Municipals de la Ciutat s'aplicarà la base 5^a. Si aleshores governa l'Ajuntament de la Ciutat una majoria que sigui expressió d'aquesta opinió que aquests dies ha combatut aquesta base del Pressupost de Cultura, ni ab base 5^a ni sense aquesta s'hauria aplicat.

Creieu, companys, que molts y molts desde'l fons del seu cor abominen y veuen ab mals ulls que la «Ciutat» basteixi palaus hermosos destinats a educar y instruir els ciutadans. Bastimlos els edificis y enviem mestres per Europa que vegin lo que passa als països civilitzats, y esteu ben tranquils de l'avenir.

JAUME CARNER

SPORTULA

Mes de Maria

Mai... La llum nova de primavera porta sobre'l's altars un somriure. La festa de la Creu (Ave Spes unica) ha beneit els vents desde el creuer de l'església; ha beneit els fruits, ha beneit els blats pera la sega que s'acosta... Y avui, mentre en el carrer, els arbres expandeixen l'afania atapada de les fulles, impedit a les joves la vista dels galans qui passen l'acera de l'enfront (Maudit printemps...) comença en l'alegria dels matins, davant la capella plena de claror, el canoneig del mes de Maria.

De les catedral immenses, dels humils oratoris, de les costures dormitant a la dolor de la tarda, el chor unànim de la lletania puja... Jo he sentit avui una complacència en imaginar com un grandios ramell de flors la polifonia d'aquest cantic dispers... Cada estrofa, bellament rematada per una de les sacres invocacions a Maria, té un perfum divers, un colorit divers... Cada estrofa ajunta's seus versos en una de les infinites combinacions mètriques en que la poesia humana ha cantat... Aquesta es una estrofa sàlica, en que, sobre la sonoritat de l'adonici Tírris davídica, els tres endecassilabs formen un pensament de tonalitats moradenques y vellutades. Aquesta altra es una estrofa manzoniana, renovació dels cànctics litúrgics cristians, o de l'estrofa de Prudenci; y sobre la cadencia vibrant dels esdrúixols, dissenya l'estrella fulgurant d'una passió. Aquesta es una estrofa romàntica, apoiada sobre finals aguts; y té un perfum de violeta en el seu ressó, una radiació de margarida en el seu ritme. Aquesta es una dècima calderoniana, plena de sotilesa y enginy; y en el seu entrellat de conceptes, ab policromia intrínca y simètrica de clavaiois, hi ha l'espandiment d'una rosa oberta... Y de per tota la terra, pujant com d'un encenser brandant a través mòmies, la salutació mariana es una visió d'aquella altra rossa amplíssima entrevista pel gran Poeta en el seu Paradís.

Acabo la vostra Sportula d'avui, amics meus. Guaito per la meua finestra. Els lliars del meu jardí floreixen. Flors ufanes, d'un anyell, d'un blanc, d'una rosa deliciosament rimats, pengen sobre la barrera. Jo no les cultiré, amics... Sol y aire, dia y nit, papellonejar a llur entorn fins que'l's espargits y justis se difonguin per tot arreu, retornin al Gran Tot, y un vent els porti, ab el darrer aroma, sobre la vostra taula...

FOSFOR

Notes y comentaris

NECESSITAT DE CORATGE

En altres llocs del periòdic posaran les plomes, contra l'arcalde del rei, indignacions. Al davant d'aquestes notes vagi també una honrada ira contra's que oposen al desitg cultural de Catalunya, una orde decidida pel tartufisme oficial y obeïda ab complacència d'esclaus. Voldriem, avui, transformar el periòdic en una diària, y fixarlo per les cantonades com una proclama que sembrés pels quatre punts cardinals, l'ignominia d'uns homes que alsen el seu veto davant una magnífica obra catalana.

Perque lo que tots denominaven acció catalana es això: un pressupost de pau, de preparació científica sense intoleràncies seculars ni fanatismes moderns; de inversió per ensenyansa catalana de lo que l'Estat regateja pera pedagogia espanyola; de solidaritat catalana, de comuació de nois y noies catalanes en les escoles, rectificació d'aquella separació sexual a la castellana que feia anar a les dones, en els sigles de l'Espanya castissa, ab el vel de les filles del profer.

Era humà y era català'l Pressupost de Cultura. Sol per intentar matarlo un arcalde imposat a la ciutat y uns homes entornats per una espiritual línia recta ab aquells altres etèrns enemics de la nostra patria, ja que prefereixen la derrota d'un projecte nacionalista y no la de les seves susceptibilitats y tarifulles.

Si un projecte així, presentat en el municipi madrileny, no hagués pogut arribar a realització, i com les nostres plomes somriuren burletes a les gens que cerquen en la religió o en la moral, enteses a la manera de les beates sexagenaries y analfabetes, ocasions de guerra per a la cultura! Y som nosaltres els que'n presentem davant de l'Espanya com uns ciutadans impotents pera la vida europea.

